

ÜDY 1·2·3·4

ODY 1·2·3·4

ORTAK DERS

ÜNİTE 3

Anayasa ve Medeni Hukuk

Devletin yapısı, hukukun dalları, kişi ve haklar

🕒 Okuma süresi: 18 dakika

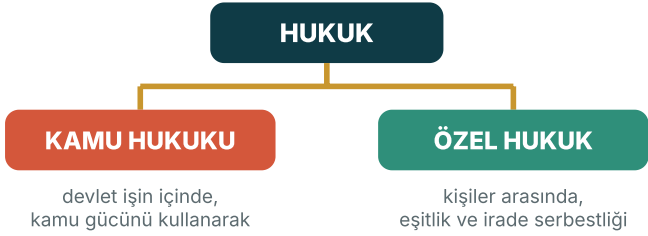
BU ÜNİTEDE

Hukukun temel kavramlarını, 2017 değişikliğiyle yenilenen devlet yapısını ve kişiyle ilgili medeni hukuk kurallarını öğreneceğiz. Eski kitaplardaki **Başbakan** ve **Bakanlar Kurulu** bilgileri artık geçerli değil.

3.1 · HUKUK NEDİR?

Toplumun bağlayıcı kuralları

Hukuk; kişilerin birbirleriyle ve devletle ilişkilerini düzenleyen, uyulması **devlet gücüyle** sağlanan, yazılı, genel ve sürekli kurallar bütünüdür.

AKILDA TUTUN

Devlet işin içine **kamu gücüyle** giriyorsa kamu hukuku, taraflar **eşitse** özel hukuk vardır.

3.2 · HUKUK DALLARI

Hangi dal hangi tarafta?

Kamu hukuku

Anayasa · İdare · Ceza · Vergi · Devletler umumi (uluslararası) hukuku · Yargılama hukuku

Özel hukuk

Medeni · Borçlar · Ticaret · Devletler özel hukuku · İcra-iflas hukuku

✚ SINAVDA SORULUR

"Hangisi kamu hukuku dalı değildir?" sorusunda doğru cevap genellikle **Borçlar, Ticaret** ya da **Medeni** hukuktur. "Kamu hukuku dalı hangisidir?" sorusunda ise **Ceza hukukunu** arayın.

▲ DİKKAT EDİN

İş ve sosyal güvenlik hukuku iki alanın özelliğini birden taşır (karma). Bu kitaptaki sorularda "özel hukuk dalı değildir" şıkkı olarak işaretlenir.

3.3 · KAYNAKLAR

Hâkim kurala nerede bakar?

Kaynak	Örnekler
Yazılı	Anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, yönetmelik
Yazısız	Örf ve âdet
Yardımcı	Yargı kararları (içtihat) ve bilimsel görüşler (doktrin)

Normlar hiyerarşisi

⚠ DİKKAT EDİN

2017'den sonra **tüzük** ve **KHK** çıkarılamıyor.
Sorularda "yazılı kaynak değildir" şıkkı ararken **İçtihat** ya da **örf-âdet** seçin.

3.4 · ANAYASAL GELİŞİM

Türkiye'nin anayasaları

- 1876** **Kanun-i Esasi**
ilk Osmanlı anayasası, I. Meşrutiyet
- 1921** **Teşkilat-ı Esasiye**
TBMM döneminin kısa temel kanunu
- 1924** **1924 Anayasası**
Cumhuriyetin ilk anayasası
- 1961** **1961 Anayasası**
sosyal devlet ilkesini getiren ilk anayasa
- 1982** **1982 Anayasası**
halkoyuyla kabul, bugün yürürlükte
- 2017** **Büyük değişiklik**
Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi

 SINAVDA SORULUR

Sosyal devlet kavramını içeren ilk anayasa **1961**, bugün yürürlükteki anayasa **1982 Anayasası**dır.

3.5 · 2017 DEĞİŞİKLİĞİ

Ne değişti?

Eskisi	Bugün
Başbakan ve Bakanlar Kurulu	Kaldırıldı. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanında.
550 milletvekili, 25 yaş	600 milletvekili, 18 yaş
Seçim 4 yılda bir	Meclis ve Cumhurbaşkanı seçimi 5 yılda bir , aynı gün
Kanun tasarısı + teklifi	Kanunu yalnızca milletvekilleri teklif eder.
KHK ve tüzük	Yerine Cumhurbaşkanlığı kararnamesi
Vekâlet: TBMM Başkanı	Vekâlet: Cumhurbaşkanı yardımcısı
Askerî Yargıtay, AYİM	Kaldırıldı.

▲ DİKKAT EDİN

Soru bankasında eski sistemi soran sorular kalmış olabilir. Şıklarda “Başbakan” geçiyorsa sorunun eski kaynaktan geldiğini bilin ve soruyu dikkatli okuyun.

3.6 · YASAMA

Türkiye Büyük Millet Meclisi

- ◆ **600 milletvekilinden** oluşur; **18 yaşını** dolduran her Türk milletvekili seçilebilir.
- ◆ Seçimler **5 yılda bir** yapılır.
- ◆ Milletvekilleri seçildikleri bölgeyi değil, **bütün milleti** temsil eder.
- ◆ Meclis her yıl **1 Ekim**'de kendiliğinden toplanır.

Başlıca görevleri

Kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; **bütçe** ve kesin hesap kanunlarını kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilanına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını **uygun bulmak**; üye tamsayısının **beşte üç** çoğunluğuyla genel ve özel af ilan etmek.

3.7 · KANUNUN YOLCULUĞU

Tekliften yürürlüğe

1

Teklif

milletvekilleri kanun teklifi verir

2

Komisyon

ilgili komisyonda görüşülür

3

Genel Kurul

kabul edilir

4

Cumhurbaşkanı

15 gün içinde yayımlar ya da geri gönderir

5

Resmî Gazete

yayımlanır

6

Yürürlük

metinde tarih yoksa yayımdan 45 gün sonra

SINAVDA SORULUR

Cumhurbaşkanı **bütçe kanununu** Meclise geri gönderemez. Meclis geri gönderilen kanunu üye tamsayısının salt çoğunluğuyla aynen kabul ederse kanun yayımlanır.

3.8 · DENETİM

Meclis yürütmeyi nasıl denetler?

Meclis araştırması

Belli bir konuda bilgi edinmek için yapılan inceleme.

Genel görüşme

Toplumu ilgilendiren bir konunun Genel Kurulda görüşülmesi.

Meclis soruşturması

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlar hakkında cezai soruşturma.

Yazılı soru

Cumhurbaşkanı yardımcıları ve bakanlardan yazılı bilgi istemek.

⚠ DİKKAT EDİN

Gensoru ve **sözlü soru** 2017'de kaldırıldı. Yeni sistemde Meclis hükümeti düşüremez.

3.9 · YÜRÜTME

Cumhurbaşkanı

- ◆ **40 yaşını** doldurmuş, **yükseköğrenim** görmüş Türk vatandaşları arasından **halk tarafından** seçilir.
- ◆ Görev süresi **5 yıldır**; bir kişi en fazla **iki kez** seçilebilir.
- ◆ Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanına aittir. **Cumhurbaşkanı yardımcılarını ve bakanları** o atar.
- ◆ Kanunları yayımlar, milletlerarası andlaşmaları **onaylar**, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi çıkarır.
- ◆ Anayasa Mahkemesinde **iptal davası** açabilir, seçimlerin yenilenmesine karar verebilir.

AKILDA TUTUN

Andlaşmada iş bölümü: Meclis **uygun bulur**, Cumhurbaşkanı **onaylar**.

3.10 · YARGI

Bağımsız mahkemeler

Yargı yetkisi, Türk Milleti adına **bağımsız mahkemeler**ce kullanılır. Herkes dil, ırk, cinsiyet, din ve benzeri ayırım gözetilmeksizin **kanun önünde eşittir**.

Yüksek mahkemeler

Anayasa Mahkemesi**Yargıtay****Danıştay****Uyuşmazlık Mahkemesi**

SINAVIDA SORULUR

"Hangisi yüksek mahkeme değildir?" sorusunun cevabı genellikle **Ağır Ceza Mahkemesi**dir; o bir ilk derece mahkemesidir.

Hâkim ve savcılarının özlük işlerine **Hâkimler ve Savcılar Kurulu** (HSK) bakar.

3.11 · MEDENİ HUKUK

Kişinin doğumdan ölüme hukuku

Bugün **4721 sayılı Türk Medeni Kanunu** (2002) uygulanır. Borç ilişkileri ayrı bir kanunla, **6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu** ile düzenlenir.

Kişiler hukuku

Kişilik, ehliyet, yerleşim yeri, hısımlık

Aile hukuku

Evlilik, boşanma, soybağı, velayet

Miras hukuku

Ölenin hak ve borçlarının mirasçılara geçişi

Eşya hukuku

Mülkiyet, zilyetlik, tapu, rehin, ipotek

SINAVDA SORULUR

Ticaret hukuku medeni hukukun bölümlerinden biri değildir.

3.12 · HAK KAVRAMI

Haklar ikiye ayrılır

Tür	Örnek
Kamu hakları	Kişisel (özel hayatın gizliliği), sosyal-ekonomik (konut, sağlık, çalışma), siyasi (seçme-seçilme, dilekçe)
Mutlak haklar	Herkese karşı ileri sürülür: mülkiyet, rehin, fikrî haklar
Nispi haklar	Yalnız karşı tarafa ileri sürülür: alacak hakkı

 SINAVDA SORULUR

Dilekçe, seçme ve konut hakkı **kamu hakkıdır**.
Özel hukuk alanındaki hak: **alacak hakkı**.

Bir hak doğrudan ilk kez kazanılırsa **aslen**, başkasından geçerek kazanılırsa **devren** kazanılmış olur.

3.13 · KİŞİLİK

Kişilik ne zaman başlar, ne zaman biter?

Gerçek kişi

İnsan. Kişilik çocuğun **sağ olarak tamamen doğduğu** anda başlar.

Tüzel kişi

Şirket, dernek, vakıf. Kanunun aradığı şekilde **kurulduğu anda** kişilik kazanır.

Gerçek kişilik nasıl sona erer?

◆ Ölüm

- ◆ **Gaiplik:** Ölüm tehlikesi içinde kaybolmadan sonra en az **1 yıl** ya da son haberden sonra en az **5 yıl** geçince **mahkeme** gaiplik kararı verir.

Tüzel kişilik kendiliğinden dağılmayla (infisah) ya da yetkili organın kararıyla (fesih) sona erer.

3.14 · EHLİYET

Hak ehliyeti ve fiil ehliyeti

Hak ehliyeti

Hak ve borç **sahibi olabilme**. Her insanda vardır.

Fiil ehliyeti

Kendi işlemleriyle hak kazanıp borç altına girebilme.

Fiil ehliyetinin üç şartı

- ◆ **Ayırt etme gücü:** Yaş küçüklüğü, akıl hastalığı, sarhoşluk gibi durumlarda yoktur.
- ◆ **Ergin olmak:** 18 yaşını doldurmak. Evlenen kişi de ergin olur. 15 yaşını dolduran küçük, kendi isteği ve velisinin rızasıyla **mahkeme kararıyla** ergin kılınabilir.
- ◆ **Kısıtlı olmamak:** Akıl hastalığı, savurganlık, bağımlılık ya da 1 yıl veya daha uzun hapis cezası gibi nedenlerle mahkemece kısıtlanmamış olmak.

3.15 · YERLEŞİM YERİ VE DAVA

İkametgâh ve dava türleri

Yerleşim yeri	Açıklama
İradi	Kişinin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yer.
İtibari	İradi yerleşim yeri yoksa önceki yerleşim yeri ya da halen oturduğu yer.
Kanuni	Velayetteki çocuk için ana-babanın , vesayetdeki kişi için vesayet makamının bulunduğu yer.

▲ DİKKAT EDİN

Eski kanunda geçen “kocanın ikametgâhı karının ikametgâhıdır” kuralı 2002’den beri **yoktur**.

Hukuk davaları

Tespit, eda, inşai
(yenilik doğuran)
davalar

Ceza ve idari davalar

Kamu davası · İptal ve
tam yargı davası

SIRADAKİ ADIM

Çalışmaya devam edin

ÜDY Dijital Eğitim Kitabı

Diğer ünitelere geçmek için dokununuz

ÜDY · ODY Deneme Sınavları

Kendinizi denemek için dokununuz

YENİ ÜMİT ÜST DÜZEY YÖNETİCİ KURSU

📍 Camlı Kahve Meydanı, Mareşal Çakmak, Bağcılar
Cd. No: 114/2, 34610 Güngören/İstanbul

☎️ (0212) 641 92 94

💬 WhatsApp: 0 530 957 79 13

SOSYAL MEDYA HESABIMIZ

📘 facebook.com/udybelgeleri

EĞİTMEN NOTU

Bu üniteyi tamamladınız. Sınav notlarınızı bir kez daha gözden geçirip deneme sınavıyla kendinizi ölçmenizi öneririz. Başarılar dileriz.